

Samordningskansliet
Emma Borg
Tfn: 063-14 66 30
E-post: emma.borg@regionjh.se

2021-11-17

RUN/590/2020

Uppföljningsrapport: Regionala utvecklingsnämndens utskott för kollektivtrafikfrågor 2021

Inledning

Regionala utvecklingsnämnden har sedan 1 juli 2020 ett utskott; utskott för kollektivtrafikfrågor. Utskottet har bland annat i uppgift att arbeta med fördjupning inom fokusområden och strategiska utvecklingsområden inom kollektivtrafikområdet. I december 2020, § 187, fastställde nämnden utskottets uppdrag för 2021. Uppdraget bygger på tre delar:

1. Utskottets uppgifter enligt nämndens reglemente
2. Mål i nämndens verksamhetsplan för 2021 som härrör till utskottets ansvarsområden
3. Specifika uppdrag till utskottet kommande år utöver vad som definierats enligt punkt 1 och 2

Utskottet ska i slutet av året utvärdera sitt arbete och avge en samlad rapport till nämnden. Syftet med rapporten är att beskriva hur utskottet har arbetat utifrån de uppdrag som utskottet fått samt hur utskottet i övrigt har fullgjort sitt uppdrag.

Utskottets uppgifter

Utskottets uppdrag definieras av regionfullmäktige genom regionala utvecklingsnämndens reglemente (RS/2343/2016). I reglementet anges följande gällande utskottets uppgifter:

Utskottet har som uppgift att inom kollektivtrafikområdet arbeta med:

- Fördjupning inom fokusområden och strategiska utvecklingsområden,
- framtidsbevakning och analys av långsiktiga utvecklingsområden,
- inspel till regionala utvecklingsnämndens arbete med planering och uppföljning, i synnerhet nämndens verksamhetsplan, samt
- bevaka att uppdraget som Regional kollektivtrafikmyndighet fullföljs.

Utskottet ska vara referensgrupp i upphandlingsfrågor inom kollektivtrafikområdet.

En viktig utgångspunkt för de frågor som utskottet ska arbeta med är de strategier och övergripande mål som finns fastställda i regionplanen och nämndens verksamhetsplaner.

Utskottets uppdrag 2021

I regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan för 2021 finns två mål som utskottet ska arbeta med; *Utveckla beställarkompetensen för trafikupphandling* och *Utveckla formerna för styrning så att de långsiktiga målen i Trafikförsörjningsprogrammet uppnås*.

Uppföljning av utskottets arbete

Utskottet har genomfört sex sammanträden under året, varav fyra halvdagssammanträden och två utökade sammanträden där länets kommuner bjudits in till två timmars dialog. Samtliga sammanträden har genomförts digitalt med anledning av coronapandemins restriktioner och, efter att restriktionerna lättat, utifrån uppmaningar om en succesiv återgång till fysiska möten. De digitala sammanträdena har förflutit bra, och tekniken har fungerat väl. Diskussioner pågår inför kommande års planering huruvida vissa sammanträden även fortsatt ska genomföras digitalt för att underlätta deltagande för såväl ledamöter som ej tjänstgörande ersättare.

Föredragande tjänstepersoner har utgjorts av områdeschef Kollektivtrafik samt andra medarbetare inom olika sakkunskapsområden inom området samt regionstaben. Utskottet har under året löpande arbetat med de mål och uppdrag som regionala utvecklingsnämnden fastställt för utskottet. Utskottet har även fått informationer om andra pågående utvecklingsarbeten inom kollektivtrafik, både nationellt och regionalt.

Mål i nämndens verksamhetsplan

Utveckla beställarkompetensen för trafikupphandling

Målbekrivning: Upphandling av trafik är en viktig del av kollektivtrafikupphandlingen. Avtalen sträcker sig över flertalet år och det handlar om höga belopp. Då upphandling av kollektivtrafik är ett nytt uppdrag i organisationen sedan 1 juli 2020 finns ett behov av att utveckla och säkerställa beställarkompetensen vid upphandling.

Uppföljning: Ett arbete för att förbättra strukturen gällande upphandlingar har genomförts inom verksamheten. Upphandlingarna av särskild kollektivtrafik Berg och Härjedalen är klara, och upphandlingsprocessen för Stadstrafiken Östersund, Regionbusstrafik Åre respektive Ragunda löper på enligt plan. Utskottet har kontinuerligt under året fått möjlighet att föra dialog kring upphandlingsfrågor, och utskottets presidium har agerat styrgrupp för samtliga upphandlingar som påbörjats. Vid utskottets sammanträde i april genomfördes även ett fördjupningspass kring upphandling där ledamöterna fick information om aktuell lagstiftning och upphandlingsprocessens olika steg.

Utveckla formerna för styrning så att de långsiktiga målen i Trafikförsörjningsprogrammet uppnås

Målbekrivning: Regionfullmäktige ska under våren 2021 fastställa ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram som sträcker sig från år 2021 fram till 2026. Utifrån de långsiktiga målsättningar som beskrivs i programmet behöver nämnden aktivt arbeta med såväl planering som uppföljning av de insatser och aktiviteter som krävs för att målen ska nås under kommande år.

Mätetal: 1-årig trafikplan är framtagen

Mätetal: Flerårig handlingsplan för genomförande av trafikförsörjningsprogrammet är framtagen

Uppföljning: Verksamheten börjar hitta former för ledning och styrning inom organisationen och i riktning för att uppnå målen i Trafikförsörjningsprogrammet. Det återstår ännu att hitta smidiga lösningar för budgetbeslut när trafikåtgärder kräver beslut med mer framförhållning än Region Jämtland Härjedalens ordinarie budgetprocess.

Utskottet har löpande följt arbetet med planerna under året, och i samband med detta fått fördjupad information om trafikplaneringsprocessen. Trafikplan för 2022 samt 2023 har processats i utskottet under hösten, och Trafikplan 2022 fastställdes i nämnden i oktober. Målsättningen är att Trafikplan 2023 ska tas upp i nämnden i december. Utskottet har deltagit i beredningen av den fleråriga handlingsplanen, och målsättningen är att denna ska kunna fastställas av nämnden i december.

Specifika uppdrag

I nämndens uppdrag till utskottet anges att utskottet ska hålla sig uppdaterade i aktuella frågor inom kollektivtrafikområdet, och agera bollplank till verksamheten i såväl strategiska som operativa frågor. I uppdraget specificeras fyra frågor som utskottet särskilt ska fokusera på under året, vilka följs upp nedan. Utöver ovanstående anges att utskottet har ett särskilt ansvar för dialogen med den politiska ledningen i länets kommuner, samt att utskottet ansvarar för att vid behov lyfta aktuella frågor för diskussion eller beslut i nämnden.

Utveckling av Östersundslänken och ombyggnationen av Gustav III:s torg

Östersundslänken har varit en återkommande fråga vid utskottets sammanträden under året. Utskottet ledamöter har fått löpande rapporter om hur arbetet fortskridit samt getts möjlighet att komma med inspel kring utvecklingen och utformningen av exempelvis hållplatslägen.

Coronapandemins effekter på kollektivtrafiken

Verksamhetens ekonomi och resandeutvecklingen i länet har rapporterats vid samtliga sammanträden. Utskottet har även fått ta del av nationella jämförelser och diskuterat de statliga ersättningar som utlovats kollektivtrafikbranschen utifrån de inkomstbortfall som pandemin inneburit.

Norrtågs trafikutbud 2022 och gemensam tågstrategi för norrlandslänen

Utskottet har fått löpande rapporter kring aktuella tågfrågor och de trafikförändringar som varit aktuella inför kommande år. Arbetet med tågstrategin kommer att aktualiseras än mer under 2022.

Påbörjade trafikupphandlingar

Lägesrapporter kring pågående upphandlingar har lämnats kontinuerligt, och utskottets presidium har agerat styrgrupp för samtliga upphandlingar som påbörjats.

Dialogen med den politiska ledningen i länets kommuner

I samband med utskottets sammanträden i februari och september så utökades sammanträdestiden med två timmar, där länets kommunstyrelseordföranden bjöds in för att delta i en dialog om aktuella kollektivtrafikfrågor. Vid februarisammanträdet deltog representanter för sex av länets åtta kommuner, och dialogen berörde bland annat länets nya Trafikförsörjningsprogram, Östersundslänken och aktuella trafikupphandlingar. Vid

septembersammanträdet deltog representanter för fyra kommuner, och de frågor som lyftes var bland annat trafikplanering, aktuella tågfrågor och skolskjutsar.

Övriga ärenden

Fördjupningar

Utskottet har genomfört ett antal fördjupade informationer under året. I februari fick ledamöterna en utbildning i Särskild kollektivtrafik (färdtjänst och riksfärdtjänst), och i april i upphandlingsfrågor. I juni bjöds representanter in från bransch- och intresseorganisationen Svensk kollektivtrafik; organisationens vd och länets representanter i styrelsen. I september och oktober var fokusfrågan verksamhetsplanering inför 2022.

Varumärket Länstrafiken

Frågan kring varumärket Länstrafiken aktualiserades i samband med att verksamheten flyttades in i förvaltning 1 juli 2020. Regionfullmäktige har beslutat om en strategi kallad modervarumärke som innebär att organisationens samtliga verksamheter marknadsförs under samma logotyp och med samma grafiska profil. Undantag beslutas av regionstyrelsen. Bolaget Länstrafiken i Jämtlands Län AB har tidigare beviljats ett undantag från Region Jämtland Härjedalens varumärkespolicy. Varumärkesfrågan lyftes för diskussion utskottets sammanträde i april. I maj beslutade utskottet att föreslå regionala utvecklingsnämnden att begära ett fortsatt undantag från modervarumärkesstrategin. Nämndens beslutade i enlighet med utskottets förslag (RUN/341/2021, § 123/2021), och en begäran överlämnades till regionstyrelsen.

Regionstyrelsen beslutade den 6 oktober 2021, § 173, följande:

”Regionala utvecklingsnämndens begäran om fortsatt undantag för Länstrafiken från Region Jämtland Härjedalens modervarumärkesstrategi bifalls och undantaget skall gälla tills vidare.”

Utvärdering av den politiska organisationen för kollektivtrafikfrågor

I samband med regionfullmäktiges beslut i november 2019, § 132, om att flytta över verksamheten i bolaget Länstrafiken i Jämtlands län AB till förvaltning från 1 juli 2020 så beslutades även hur frågorna skulle organiseras politiskt (utskott under regionala utvecklingsnämnden). En del i beslutet var också att en utvärdering av den politiska organisationen för kollektivtrafikfrågor skulle göras inför mandatperioden 2023–2026. Den fullmäktigeberedning som tillsatts för översyn av den politiska organisationen inför kommande mandatperiod har det formella uppdraget även för denna utvärdering, och den kommer att vara en del av deras underlag inför eventuella förändringar i den politiska organisationen.

En viktig del i utvärderingen har varit utskottets egen upplevelse av hur organisationen har fungerat, och vilka fördelar och nackdelar samt styrkor och svagheter man ser med nuvarande organisation. Frågan diskuterades under utskottets sammanträde i maj och ledamöterna fick möjlighet att dela med sig av sina tankar kring dagens organisation, och hur de upplever att utskottet har fungerat.